

Etik och true crime

En narratologisk analys av nya aktörer på poddmarknaden

Av: Hedda Johansson och Leo Rosengren Hallin

Handledare: Maria Zuiderveld

Södertörns högskola | Institutionen för journaliststudier samhällsvetenskaper

Kandidatuppsats 15 hp

Journalistik C | Vårterminen 2024

Abstract

De nya true crime poddarna på den svenska marknaden har under flera år varit under lupp och blivit kritiserade för att de inte förhåller sig till de journalistiska publicitetsreglerna och publicerar innehåll om fall där de anhöriga till offret förekommer i ljudklipp från rättegångsförhandlingarna, utan att ha blivit informerade om sin medverkan innan. Denna studies övergripande syfte är att utifrån en jämförelse mellan en ny aktör inom true crime, och ett mer etablerat mediehus, utröna i vilken mån de faktiskt förhåller sig till publicitetsreglerna, och hur de båda aktörerna använder sig av fiktionsella element för att bygga ett narrativ utifrån verkliga händelser. För att göra detta har vi som teoretiskt ramverk använt oss främst av kommersialiseringsteorin och olika begrepp inom narratologi. Den metod som har använts har varit en kvalitativ innehållsanalys med narratologisk ansats. Resultatet visar att det råder stora skillnader i hur de två aktörerna förhåller sig till publicitetsreglerna, och även i hur vid utsträckning de använder sig av narratologiska verktyg, som mixning, klippning, musik och ljudeffekter för att bygga det narrativ som avsnitten utgör.

Nyckelord: medieetik, true crime, narratologi, kommersialisering

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
2. Bakgrund.....	5
2.1 Framväxt av true crime-genren	5
2.2 Medieetiska systemet	6
2.3 Publicitetsregler.....	6
2.4 Yrkesetiska regler.....	7
2.5 Podcasts och lagstiftning	8
3. Syfte och frågeställningar	8
3.1 Forskningsfrågor.....	8
4. Tidigare forskning	9
4.1 Sensationalism.....	9
4.2 Kommersialisering och true crime	10
4.3 Medieekologi och etik inom true crime	10
4.4 Narratologi i true crime	11
4.5 Hur narratologi kan skapa medkänsla och engagemang	12
5. Teoretiska perspektiv	13
5.1 Kommersialiseringsteorin	13
5.2 Narratologi	15
5.2.1 Narrativt engagemang	15
5.2.2 Afferent och efferent berättarperspektiv.....	15
5.2.3 Mimetiskt och diegetiskt framställning	15
5.2.3 Audionarratologi	15
6. Metod.....	16
6.1 Material och urval	18
6.2 Genomförande.....	19
6.3 Analysfrågor	20

6.4 Metodkritik	21
7. Resultat.....	22
7.1 Rättegångspodden	22
7.1.1 Namnpublicering och privata detaljer	22
7.1.2 Detaljer om skador på offret.....	23
7.1.3 Vilka får komma till tals.....	24
7.1.4 Ljudeffekter/dramaturgi	24
7.2 Aftonbladet Krim	25
7.2.1 Namnpublicering	25
7.2.2 Vilka får komma till tals och hur?.....	26
7.2.3 Akustisk manipulation	26
7.2.4 Privata detaljer.....	27
7.3 Sammanfattning av skillnader och likheter	27
8. Analys	28
8.1 True crime och konflikten med publicitetsreglerna.....	28
8.2 Kommersialisering	29
8.3 Namnpublicering	30
8.4 Dramatisering med hjälp av ljud	30
8.5 Hur narratologi används för att engagera mottagaren	32
9. Slutsats och diskussion.....	33
10. Litteraturförteckning.....	36
Bilaga 1 – länkar till poddavsnitt.....	39

1. Inledning

True crime, eller “sanna brott” som det heter på svenska har varit en populär källa till underhållning för människor under århundraden. Precis som det låter handlar genren om att skildra brott som hänt på riktigt.

Det har länge diskuterats hur etiskt korrekt det är att göra underhållning av andras missöden eftersom true crime-genren i huvudsak skildrar brottslighet som skapar stort personligt lidande för både offer och anhöriga. Flera som blivit drabbade av grova brott har i efterhand höjt sina röster och klagat på att deras privatliv och tragedier blivit blottlagda för en allmänhet (Sundell & Erlandersson, 2019). Men enligt vilken etisk standard kan man mäta true crime?

Det finns ett journalistiskt regelverk som kallas för publicitetsreglerna. Dessa utgör grunden för det medieetiska systemet, som är frivilligt för medier att ansluta sig till. Systemet finns till för att medierna själva vill kunna reglera och ta ansvar för innehållet som publiceras, i stället för att staten ska stifta lagar om vad som får publiceras och inte (Medieombudsmannen, *Så här fungerar MO-systemet*, 2023). Det har uppmärksammats att produktionsbolag bakom ett flertal true crime-poddar vare sig är med i det medieetiska systemet eller har en ansvarig utgivare som kan ställas till svars för eventuella etiska och moraliska problem (Sundell & Atallah, 2019).

Vi ämnar med denna uppsats jämföra hur brottsrapportering mellan traditionella medier och nya aktörer inom svensk true crime skiljer sig från varandra, och undersöka i vilken mån de nya aktörerna förhåller sig till de medieetiska principerna. Detta görs genom en kvalitativ innehållsanalys med narratologisk ansats. Forskningsluckan vi ämnar fylla med vår undersökning är att utröna hur nya tendenser inom true crime genren ter sig, och vilka narrativa metoder true crime-podcasts använder sig av för att skildra brottsfall, samt hur dessa metoder förhåller sig till de journalistiska publicitetsreglerna. Enligt vår vetenskap har denna aspekt av true crime och podcasts inte utforskats tidigare.

2. Bakgrund

2.1 Framväxt av true crime-genren

Formatet podcast infördes av Apple år 2004, men slog inte igenom förrän år 2014. En viktig faktor till dess framgång var bland annat true crime-podden *Serial*, som blev den första

podden någonsin att nå fem miljoner nedladdningar på mindre än ett år (Dredge, 2014). Podden leddes av den amerikanska journalisten Sarah Koenig, som fördjupade sig i olika kriminalfall. Podden brukar även beskrivas som startskottet för true crime-genren i stort (Ahlkvist, 2014). Senare forskning har dock visat att media och akademiska texter har en tendens att överdriva betydelsen av podden Serial och att andra faktorer, som teknisk utveckling, också spelat en viktig roll i att true crime-genren fått genomslag under 2000-talet (Sherill, 2022). I Sverige toppar true crime-poddar ofta listorna över de mest lyssnade. År 2023 var exempelvis ”P3 Krim” och Hasse Aros podd ”Fallen jag aldrig glömmer” med i topp 10 enligt Kantar Sifo (2023).

2.2 Medieetiska systemet

Det medieetiska systemet finns till för att journalister ska kunna arbeta så fritt som möjligt, utan att begränsas av inskränkningar från staten. I stället för att enskilda journalister ska ställas till svars i en domstol, om de exempelvis begått övergrepp mot någons privatliv, kan fallet anmälas till Medieombudsmannen (MO) som sedan gör en bedömning utifrån publicitetsreglerna (se rubrik *2.3 Publicitetsreglerna*). Reglerna har tagits fram av medierna själva och finns till för att upprätthålla ett gott förtroende för den journalistiska professionen. Det är frivilligt för medier att ansluta sig till det medieetiska systemet, men de flesta väljer att göra det för att visa att man tar etiskt ansvar för sina publiceringar (Medieombudsmannen, *Så här fungerar MO-systemet*, 2023).

Om MO bedömer att en publicering bryter mot publicitetsreglerna går fallet vidare till Mediernas Etiknämnd (MEN), som gör en slutgiltig bedömning. Om fallet fälls även där, blir mediet skyldig att publicera ett uttalande om att de brutit mot publicitetsreglerna (Medieombudsmannen, *Mediernas Etiknämnd fattar de avgörande besluten*, 2023).

2.3 Publicitetsregler

Syftet med publicitetsreglerna är att journalisten ska respektera individens rätt till integritet och privatliv, samt upprätthålla god moral och trovärdighet för professionen. Det finns ursprungligen 17 regler, men vi har valt ut tre som vi tycker är särskilt relevanta för vår uppsats.

”7. Överväg noga publicitet som kan kränka enskildas privatliv. Avstå från sådan publicitet om inte ett uppenbart allmänintresse kräver offentlig belysning.” (Journalistförbundet, *Publicitetsreglerna*, 2023)

”9. Visa alltid offren för brott och olyckor största möjliga hänsyn. Pröva noga publicering av namn och bild med hänsyn tagen till offren och deras anhöriga.” (Journalistförbundet, *Publicitetsreglerna*, 2023)

”15. Överväg noga konsekvenserna av en namnpublicering som kan skada människor. Avstå från sådan publicering om inte ett uppenbart allmänintresse kräver att namn anges.” (Journalistförbundet, *Publicitetsreglerna*, 2023)

2.4 Yrkesetiska regler

De yrkesetiska reglerna är skapade av Journalistförbundet och är tänkta att vara ett stöd för journalister i deras dagliga arbete. De som är medlemmar i Journalistförbundet förbinder sig till de yrkesetiska reglerna. Reglerna är ursprungligen 13, men vi har valt ut regel 7 till 10 eftersom de är relevanta för vår undersökning.

”7. Visa särskild hänsyn mot ovana intervjupersoner, Upplys den intervjuade om huruvida samtal och annat material är avsett för publicering. Var försiktig med att återge uttalanden och annat material som icke-offentliga personer har publicerat i sociala medier.” (Journalistförbundet, *Yrkesetiska regler*, 2023)

”8. Tillmötesgå rimliga önskemål från intervjuade personer om att i förväg få veta hur och var deras uttalanden återges.” (Journalistförbundet, *Yrkesetiska regler*, 2023)

”9. Förfalska inte intervjuer eller bilder” (Journalistförbundet, *Yrkesetiska regler*, 2023)

”10. Visa hänsyn vid fotograferingsuppdrag, anskaffning av bilder och annat material, särskilt i samband med olyckor och brott.” (Journalistförbundet, *Yrkesetiska regler*, 2023)

2.5 Podcasts och lagstiftning

Enligt Myndigheten för press, radio och tv regleras inte podcasts av radio- och tv-lagen, (förutom om de produceras av public service). Det innebär att de inte omfattas automatiskt av yttrandefrihetsgrundlagen (YGL). Den som uttalar sig i en podcast måste alltså själv stå till svars för sina uttalanden om de bryter mot lagen, såvida podcasten inte anmält en ansvarig utgivare (Myndigheten för press, radio och tv, 2023).

Det finns dock undantag. Om ett mediehus som redan producerar tidning, tv eller radio börjar producera en podd, omfattas denna automatiskt av yttrandefrihetsgrundlagen och har samma ansvariga utgivare som övrig verksamhet (Tidningsutgivarna, 2019).

I en intervju med tidigare kulturminister Amanda Lind i SVT Nyheter lyfts ett fall där anhöriga till mordoffer fått vittnesmål uppspelade för hundratusentals lyssnare i en podd utan att ha blivit informerade på förhand. Amanda Lind lade i intervjun fram att detta är ett problematiskt agerande som ”måste bemötas på regeringsnivå” (Norgren & Sundell, 2019). Hon menade att regelverket inte kommit i kapp utvecklingen inom poddbranschen, och att den nya statliga utredningen *En moderniserad radio- och tv-lag* som nyss hade presenterats, tagit upp detta problem (SOU 2019:39). Intervjun med Amanda Lind publicerades år 2019 och fram till 2023 har inga omfattande förändringar gjorts när det kommer till reglering av podcasts.

3. Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka hur true crime podcasts som står utanför det medieetiska systemet förhåller sig till publicitetsreglerna, i jämförelse med true crime-poddar som är en del av det medieetiska systemet. Detta görs genom en narratologisk analys av innehållet i fem poddavsnitt, tre från Rättegångspodden och två från Aftonbladet Krim, vilket motsvarar ungefär två timmar från vardera podd.

3.1 Forskningsfrågor

Med introduktionen och problemformuleringen i åtanke ställs därmed de följande frågorna:

- Hur skiljer sig brottsrapportering mellan traditionella medier och nya aktörer inom true crime podcasts? Vilka narratologiska verktyg använder man sig av?

- Hur förhåller sig innehållet i poddarna till de medieetiska principerna?

4. Tidigare forskning

4.1 Sensationalism

Enligt historikern Joy Wiltenburg har begreppet sensationalism en särskild koppling till genren true crime. I artikeln *True Crime: The Origins of Modern Sensationalism* kritiserar hon tidigare forskning för att ha avfärdat begreppet som en produkt av kommersialisering och underskattat sensationalismens förmåga att skapa engagemang (2004).

I artikeln redogör hon för typiska drag inom genren true crime och kopplar dem till historiskt material. Två exempel är den noga *beskrivningen av detaljer* och dess anspråk på att *komma med "den riktiga" sanningen*. Genom att studera tyska texter om brott från 1500-talet upptäcker hon begreppet "warhafftige neue Zeitung", som betyder ungefär "sann ny rapport". Vilket har en uppseendeväckande likhet med begreppet "true crime" och pekar på genrens tendens att framställa sig själva som avslöjare av sanningen (2004, s. 1383).

Vad gäller fokus på detaljer menar Wiltenburg att det är vanligt att vara exakt gällande tid, plats och antal inom true crime. Samt att beskriva våldsamma handlingar grafiskt och utförligt. Detta kan ses som en narratologisk strategi för att bygga upp närvaro och få åhöraren att föreställa sig en scen. Den mänskliga, instinktiva rädslan för "gore" (blodigt, visuellt uppseendeväckande våld) skapar också en emotionell reaktion som förstärker berättelsens patos. Wiltenburg jämför denna typ av narratologi med religiösa texter, där glödande verktyg och antalet timmar offret fått lida är typiska inslag i beskrivningen av helvetet. En annan parallell är strömningen av blod, som kan symbolisera Jesus lidande på korset (Wiltenburg, 2004, s. 1391).

Ytterligare ett sensationalistiskt drag inom true crime är *fokuset på familj*. Wiltenburg går tillbaka i historien och studerar tyska texter från 1500-talet som återger berättelser av brott. Det är svårt att säga huruvida dessa är fiktiva eller inte, eftersom de skrevs för så länge sedan. Men vad hon kommer fram till är att en majoritet av de texter som bevarats handlar om just familjemord och framför allt mord på barn inom familjen (Wiltenburg, 2004, s. 1388).

4.2 Kommersialisering och true crime

I mastersuppsatsen *True crime documentaries: production teams action to appeal to customers* av Ann-Li Moretti och Philippine Santin, diskuteras hur true crime-produktionsteam får konsumenter att vilja ta del av true crime produktioner, och vilka strategier de använder sig av för att lyckas med detta (Moretti & Santin, 2023). Studiens mål är att få förståelse för hur produktionsteam agerar innan, under och efter produktionen av true crime dokumentärer, samt deras etiska överväganden i processen. Studien handlar om den franska marknaden och består dels av åtta intervjuer med true crime-dokumentärskapare på den franska marknaden. De frågeställningarna som tillhör studien är: Vilka är de valen som produktionsteamet gör för att skapa true crime-dokumentärer som appellerar till konsumenter, samt: På vilket sätt tar produktionsteam etiska frågor i beaktning för att tillfredsställa konsumenter i true crime-dokumentärer.

Resultatet visar att det finns tre överväganden som är viktiga för innehållsstrategin innan produktionen sätter i gång: valet av story, vinkel och målgrupp. Dessa tre överväganden är viktiga i strategin för produktionsteam och influerar deras stilistiska val och de tekniska verktyg som används under skapandet av true crime-dokumentären för att appellera till konsumenterna. Tekniska aspekter som berättande, kronologi, ljudläggning bild och fokus är nödvändiga medel för att skapa ett fördjupat, uppskattat och rytmiskt innehåll. Studien identifierar också två typer av tillvägagångssätt som producenter kan använda för att appellera till publiken, en emotionell approach när de vill skapa en känsla, och en bildande approach, när de vill förklara och lära ut någonting.

Resultatet visar även att produktionsbolag anser att etiska frågor är viktiga för att tillfredsställa konsumenterna. För att tillförse detta, finns det flera etiska åtgärder som resultatet visar är viktiga inom produktionen av true crime: sourcing (som saknar ordentlig översättning på svenska men som ungefär betyder att hitta rätt källa), transparens, att visa att man kan reflektera över sensationalistiska tendenser, att visa att man inte glorifierar innehållet eller aspekter rörande det man skildrar, och att kunna vara neutral (s.58–59)

4.3 Medieekologi och etik inom true crime

I artikeln *The “Serial Effect” and the True Crime Podcast Ecosystem* undersöker ekonomiforskaren Lindsey Sherill hur podden ”Serial” använts för att legitimera framväxten

av podcast-genren "true crime" (2022). Hon kommer fram till att medias hänvisning till Serial som en av pionjärerna inom genren, visserligen bidragit till att true crime blivit en del av mainstreammedia. Men att andra faktorer, som den tekniska utvecklingen av streaming och etableringen av iTunes troligen bidragit till genrens genomslag (Sherill, 2022, s. 1488). Sherill använder sig av organisationsteori för att besvara sin frågeställning. Genom begrepp som "nisch" och "legitimitet" blir det tydligt för läsaren att det inom genren finns oskrivna regler som true crime-poddar förväntas förhålla sig till, både vad gäller exempelvis etik och narratologi (Sherill, 2022, s. 1475). Samt att poddar som bryter mot dessa normer kan förlora legitimitet och uteslutas från "nischen" (Sherill, 2022, s. 1476). Detta kan kopplas till teorier om medieekologi där aktörer inom ett visst fält influerar varandra och skapar outtalade förväntningar om hur man bör bete sig för att få fortsätta tillhöra gruppen. Inom journalistikforskningen undersöks dessa oskrivna regler närmare i fältet professionalism (Nygren, 2019).

I masteruppsatsen *Ethics and True Crime: Setting a Standard for the Genre* undersöks vad publiken uppfattar är det största etiska problemet med true crime podcasts och om det borde finnas en etisk standard som true crime-poddarna ska förhålla sig till (Wright, 2020, ss. 3-4). Här konkluderas det att för att en etisk standard ska upprätthållas kräver det att de som är ansvariga för poddarna sinsemellan går med på att förhålla sig till en medieetisk standard som de ser till att följa (Wright, 2020, s. 22).

4.4 Narratologi i true crime

I magisteruppsatsen *Fakta eller fiktion i true crime-dokumentärer* undersöks hur fiktiva tekniker i narrativet tillämpas i en sanningsbaserad journalistisk produkt (Mattson, 2021). Uppsatsen börjar med att definiera begreppet "true crime" genom att redogöra för boken *In cold blood* av Truman Capote, som anses vara den första gedigna och definierande true crime berättelsen. Truman Capote själv beskrev det som en ny form av journalistik och som en "icke fiktiv roman" vilket han menade vara en blandning mellan fiktiva element och fakta (Mattson, 2021, ss. 2-3). Författaren beskriver bland annat hur mediespecifika egenskaper av berättelser kan kräva en utveckling av verktygen för att studera narrativ, som inte går att hitta i klassiska narrativa teorier (Mattson, 2021, s. 13).

Uppsatsen avhandlar bland annat hur true crime-aktörer använder sig av narrativa och visuella knep för att sälja berättelser om brott till tittarna för att underhålla. Den undersöker även brottsrapportering i tv-nyheter och menar att dessa nyheter säljer brotts historier till tittarna som underhållning, via retoriska och visuella knep, vilket gör det svårare för konsumenten att dra en gräns mellan fiktion och fakta. Uppsatsen ämnar förstå hur fakta formas i dagens post-truth era där personliga övertygelser och känslor uppges ha större vikt än fakta, och hur detta påverkar journalistiken och etisk innehållsproduktion. Författaren ämnar via sin undersökning ta reda på om konsumenter erbjuds tillräckligt med redskap för att identifiera fiktiva narrativa element i journalistiska fakta-baserade produkter (Mattson, 2021, s. 3).

4.5 Hur narratologi kan skapa medkänsla och engagemang

I artikeln *Skiftande berättarperspektiv och självkritisk reporter komplicerar bilden* undersöker litteraturvetaren och medieforskaren Cecilia Aare hur olika sätt att skriva påverkar läsarens engagemang i en berättelse. För att genomföra analysen använder hon sig av tre aktuella reportageböcker om gängbrottslighet: Alexandra Pascalidou's bok *Mammorna* från 2018, *Familjen* av Johanna Bäckström Lerneby och *Tills alla dör* av SVT-reportern Diamant Salihu. Varje bok får representera olika tekniker för att locka in läsaren i berättelsen.

Pascalidou's bok *Mammorna* baseras på intervjuer med anhöriga till gängkriminella. Aares analys visar att trots att boken syftar till att handla om mammornas berättelser så finns det ett tydligt berättarjag i bakgrunden som styr dramaturgin och bilden av mammorna. Detta märks bland annat i vilken information som lyfts fram ur mammornas berättelser. Aare menar att idealiseringen av mammorna som "hjältar" kämpades i ett system där ingen lyssnar på dem står i vägen för en mer komplex bild där vi ges möjlighet att sättas oss in i deras situation. Här gör hon skillnad på att känna *för* och *med* en karaktär, vilket kan kopplas till begreppen *narrativ medkänsla* och *narrativ inlevelse* som förklaras närmare under rubrik 5.3.1 *Narrativt engagemang*.

I boken *Familjen* är det berättarperspektivet som står i fokus. Med hjälp av en scen där en man blir knivhuggen beskriver Aare hur olika sätt att berätta kan påverka läsarens medkänsla för karaktären. En slutsats hon drar är att när en kriminell familjemedlem medverkar i en scen så berättas dennes upplevelse oftast utifrån ett afferent perspektiv, som att någon står vid sidan av och beskriver vad som händer. Medan andra karaktärer, liksom offret för knivattacken, skildras utifrån ett efferent perspektiv. Alltså som att personen beskriver med egna ord vad

som hände. Detta påverkar i sin tur läsarens förtroende för karaktärerna och ”ger oss en fingervisning om vem vi ska tro [på] mest” menar Aare (2021, s. 12).

Slutligen, gör hon en analys av boken *Tills alla dör* skriven av Diamant Salihu. Till skillnad från Pascalidou och Bäckström Lerneby använder Salihu en mängd olika författargrepp som bidrar till att ge en mer nyanserad bild av karaktärerna i den gängkriminella miljön. Han växlar mellan afferent och efferent perspektiv och låter flera typer av personer komma till tals. Utöver gängkriminella intervjuar han bland annat föräldrar, lärare, poliser, brottsoffer och socialarbetare. Boken består också i högre grad av rekonstruerade scener. Då inte bara skildringar av brott utan även mer vardagliga situationer, som när han intervjuar en pappa vid köksbordet eller möter upp en av de gängkriminella på en snabbmatskedja. Det unika med denna bok är att det går att känna *med* karaktärerna trots att deras liv inte alltid skildras utifrån ett efferent perspektiv, menar Aare (2021, s. 22).

5. Teoretiska perspektiv

Det finns olika förklaringar som kan vara behjälpliga för att undersöka vad som driver true crime-poddar att fortsätta producera media som anses vara kontroversiell och blivit starkt kritiserad för bristande etik. Vi har valt att använda oss av två huvudsakliga teoretiska ramverk för att analysera vårt resultat, kommersialiseringsteorin och olika begrepp inom narratologi. Eftersom det vi undersöker är vinstdrivande företag tror vi att kommersialiseringsteorin kan ge oss verktyg till att analysera varför aktörerna tummar på etiska principer. När det kommer till att utröna hur true crime som genre förändrats över tid av att nya aktörer har trätt in i medie-ekosystemet, och hur dessa nya aktörer faktiskt skiljer sig från de gamla, så ansåg vi att en narratologisk analys var lämpligast för oss för att kunna besvara frågeställningen. Narratologin kan också tydligare hjälpa oss dissekera och se vad true crime poddarna faktiskt utgörs av, och hur de använder sig av narratologiska strategier för att stöpa om verkliga händelser till en produkt med narrativa ambitioner.

5.1 Kommersialiseringsteorin

Kommersialisering handlar om att introducera nya produkter på en marknad och tankesättet kan sägas genomsyra flera nivåer av samhället, däribland media. I boken *Mediesamhället* presenteras sju utgångspunkter som kännetecknar kommersiellt medieinnehåll, dessa är (Berglez, 2009):

1. Informationen är en vara

Innehållet kan ses som en produkt som produceras av ett företag, exempelvis Aftonbladet eller Expressen.

2. Aktörerna har vinstmaximerande syften

Aktörerna som deltar i eller producerar innehållet har för syfte att tjäna pengar.

3. Innehållet baserar sig på lönearbete

Personen som intervjuas kan vara betald för att delta. Journalisterna och fotograferna som producerar får betalt av medieföretag för att producera innehållet.

4. Innehållet bygger på andra nyhetsproduktioner

Artikeln eller intervjun kan vara ett referat som producerats av andra medier.

5. Händelsens pseudokaraktär

Innehållet baseras inte på riktiga händelser, utan medierna producerar sitt eget innehåll genom att exempelvis berätta skvaller om en kändis.

6. Form och innehåll är producerat på ett säljande sätt

I ett kommersialiserat samhälle med tydlig gräns mellan det offentliga och privata blir intima och personliga nyheter om kändisar ett säljbart material. Exempel på sådan journalistik är realityserier och hemma-hos-reportage.

7. Det visuellas attraktion

Att använda sig av bilder och estetik som är typiska inom reklam och marknadsföring kan också tyda på att ett medie är kommersialiserat. Exempel på sådana uttryck är intervjuer i livstilmagasin, där text kompletteras med bilder på intervjupersonen iklädd olika produkter från kända modeföretag.

5.2 Narratologi

5.2.1 Narrativt engagemang

Med narrativt engagemang menas att berättaren använder sig av olika tekniker för att engagera mottagaren i innehållet. Detta kan delas in i narrativ medkänsla och narrativ inlevelse. Narrativ medkänsla innebär att berättaren uttrycker sympati eller medkänsla för en karaktär. Det kan göras direkt eller indirekt genom texten. Narrativ inlevelse innebär att berättaren beskriver vad en person upplever från ett inifrån-perspektiv. Vi får ta del av personens tankar och känslor och kan på så sätt leva oss in i hur det är att vara den. Det behöver dock inte betyda att vi känner medkänsla för personen (Aare, 2021, s. 15).

5.2.2 Afferent och efferent berättarperspektiv

Afferent berättarperspektiv innebär att berättaren inte är en aktör i handlingen, utan att den står utanför, som en observatör och beskriver vad som händer. Efferent berättarperspektiv betyder det motsatta, att berättaren är en del av handlingen och beskriver vad den ser eller upplever (Aare, 2021).

5.2.3 Mimetiskt och diegetiskt framställning

Mimetisk framställning kan översättas till "showing" vilket handlar om att berätta i form av scener. Det kan antingen göras i form av inre eller yttre scener. Inre scener skildrar vad någon tänker eller känner. Yttre scener kan framställas i form av en beskrivning, som återger en stillbild för mottagaren, eller i form av gestaltning som skapar en "rörlig bild".

Diegetisk framställning är det motsatta och kan översättas till "telling". Det kan exempelvis vara bakgrundinformation eller ett faktaavsnitt. Centralt för diegetisk framställning är att det är en person utanför handlingen som redogör för informationen (Aare, 2021).

5.2.3 Audionarratologi

I Jillian DeMairs artikel "Sounds Authentic" diskuteras hur podcasts som skildrar verkliga händelser, sveper in konsumenten i en noggrant stöpt och formulerad fiktionell berättelse (2017). Författaren berättar att hon anser att podcasten *Serial*, som avhandlingen handlar om, har en narrativ strävan, trots att det skildrar något som har hänt i verkligheten. Hon använder sig av termen "transmedial narratology" som innebär att man betraktar "storyworlds" över olika medier och expanderar förståelsen av narrativ bortom den traditionella förståelsen av

narrativ som språkbaserad (language based). Detta används för ett på ett nydanande sätt kunna analysera innehåll i nya medier, så som podcasts och datorspel.

Denna gren av narratologi innefattar också termen ”audionarratology”. ”Media conscious narratology” analyserar narratologi genom bland annat icke lingvistiska element som gester, musikalisk narratologi och paraverbala element som intonation och ton i den mänskliga rösten (DeMair, 2017, s. 26). Författaren menar att man genom att använda denna metod kan analysera hur narrativa former inte nödvändigtvis är litterärt eller språkorienterade, och att se att språk inte behöver vara överordnat andra narrativa element, som till exempel akustiska element. Hon menar att podden *Serial* som exempel ”goes well beyond the act of telling through its use of pauses, music, and sound effects, all of which contribute to the overall mental image built by the interpreter” (DeMair, 2017, s. 26). DeMair menar att man bör ta i beaktning de tekniska aspekterna av en produkt som, akustisk manipulation, mixning, klippning, ljudeffekter och pauser, för att skapa lyssnarnas förståelse av det som berättas. Hon menar också att musiken i *Serial* bör analyseras noggrant då den förmedlar olika meningar i olika stycken, som alienation, förväntan och uppfattning (DeMair, 2017, s. 26). DeMair diskuterar hur musik kan ha två funktioner för ett narrativ – syntaktiskt och semantiskt. Den syntaktiska funktionen inkluderar att introducera och avsluta avsnitt och bygga bryggor mellan delar av narrativet. Medan den semantiska funktionen inkluderar musik som ackompanjerar historien och kan gestalta alla typer av innebörder, som förväntan, kommenterande innehåll, ironi, kontrast och alienation (DeMair, 2017, s. 29).

6. Metod

För att analysera vårt material har vi valt att använda oss av narratologisk analys, som är en typ av kvalitativ metod. I boken *Narrativ teori och metod* redogör författaren Anna Johansson för metodens typiska drag (2005). Till att börja med bör narrativ analys inte ses som en metod med *ett* tillvägagångssätt. Narratologisk teori har flera inriktningar som lämpar sig olika bra för olika typer av studier. Vad gäller forskning om medier används främst metoder baserade på hermeneutiska och strukturella teorier menar Johansson (2005, s. 22). Kortfattat, handlar hermeneutik om att människor tolkar berättelser olika beroende på vilka de är och vilka erfarenheter de har. Medan strukturell teori fokuserar på att identifiera typiska drag i berättelser, liksom klimax, vändpunkt eller kampen mellan ont och gott (Johansson, 2005, s. 147). Eftersom narratologi är ett tvärvetenskapligt ämne passar det särskilt bra att kombinera

tillsammans med andra teorier. Därför har vi även använt oss av kommersialisering och publicitetsreglerna när vi utformat vårt analyschema. Hur dessa teorier tillämpas förklaras närmare under rubrik *6.3 Analysfrågor*.

Begreppet narratologi har ingen entydig definition, menar Johansson. I ett försök att skapa en sådan redogör hon därför för vilka definitioner andra forskare gjort. Vid en narratologisk analys är det exempelvis särskilt viktigt att kunna urskilja narratologin från det övriga språket. Narratologen Seymour Chatman har därför skapat en modell där text kan delas in i tre kategorier: *argument*, *beskrivning* och *berättelse*. Eftersom argument och beskrivning ofta ingår i en berättelse är det viktigt att kunna skilja mellan texttyperna, för att förstå när en text som helhet är en berättelse eller en argumenterande text. Ett enkelt knep för att skilja dem åt är att utgå från följande frågor (Johansson, 2005, s. 123).

- En berättande text svarar på frågan – *Vad händer?*
- En argumenterande text svarar på frågan – *Varför bör jag göra X?*
- En beskrivande text svarar på frågan – *Hur är X?*

Dessa frågor har vi haft som stöd för att kunna urskilja vilka delar av materialet som är intressant för oss att analysera. Det är främst den berättande typen vi vill åt.

Något annat som kännetecknar narratologiskt material är att de det finns en ”koherens”, det vill säga att de olika delarna av berättelsen hänger ihop. Detta behöver inte nödvändigtvis ske i kronologisk ordning utan kan snarare liknas vid uttrycket ”en röd tråd” som innebär att händelserna i berättelsen har en relation till varandra. Utmärkande för berättelser är också att de avslutas med någon typ av ”poäng” eller budskap (Johansson, 2005, s. 134).

I traditionell narrativ teori är *intrig* ett grundläggande begrepp. Med det menas att varje berättelse består av en slags hemlighet om vad som kommer hända härnäst. Ett drag i berättelsen som gör oss nyfikna och får oss att vilja fortsätta lyssna (Johansson, 2005, s. 132). Vi menar att alla dessa drag sammantagna även kan återfinnas i journalistik, framför allt inom true crime-genren. Liksom tidigare nämnts under rubrik *4.1 Sensationalism* pekar professor Joy Wiltenburg ut flera narratologiska drag som utmärker true crime genren, exempelvis dess

fixering vid detaljer och skildringar av ”gore”. Som inledningen lyfter fram har det på senare tid även förekommit en del etiska diskussioner i media om vad som är okej att rapportera om när det gäller ”verkliga” brott. Vilket material man som medieproducent väljer ut, hur man skildrar det och hur man tar hänsyn till anhöriga. Med utgångspunkt i narratologi och publicitetsreglerna vill vi därför undersöka hur svenska medieproducenter verkar och förhåller sig till publicitetsreglerna i sin rapportering om true crime, samt hur de använder sig av narratologiska metoder för att skapa ett narrativ i sina produktioner.

6.1 Material och urval

Till undersökningen har vi valt ut två podcasts: Rättegångspodden och Aftonbladet Krim. En stor anledning till att vi valde just dessa två är för att den ena är ansluten till det medieetiska systemet och den andra inte.

Rättegångspodden har funnits sedan 2012 och utmärker sig för att producera innehåll baserat på ljudupptagningar från rättegångar. Podden har ingen ansvarig utgivare och är inte en del av det medieetiska systemet. Under 2019 gjorde SVT Kultur en granskning av podden, där det bland annat framkom kritik från anhöriga till offer vars fall tagits upp i podden. Flera var kritiska till att de inte blivit informerade i förväg och en av dem beskrev det som att återuppleva sitt trauma på nytt (Sundell & Erlandersson, 2019). Granskningen ger en indikation på att det kan förekomma fall där Rättegångspodden inte följer det medieetiska idealet, vilket vi vill undersöka närmare.

Aftonbladet Krim publicerade sitt första avsnitt år 2020 och beskriver sitt innehåll som ”en kriminaljournalistisk djupdykning” i både aktuella och äldre brott (Aftonbladet, 2023).

Anledningen till att vi valde just Aftonbladets podd är för att den tillhör en etablerad kvällstidning som är en del av det medieetiska systemet. De utger sig själva för att arbeta journalistiskt och det kan därför ses som särskilt intressant att undersöka hur de förhåller sig till det publicistiska idealet när de specialiserar sig på ett ämne som true crime, med sensationalistiska drag (Wiltenburg, 2004).

Målsättningen för vårt urval var att hitta ett fall som båda poddarna hade skildrat. Efter en översiktlig genomgång av avsnitten i vardera podd kom vi fram till att analysera de båda poddarnas bevakning av mordet på en ung kvinna i Sverige under 2022. Rättegångspodden

har producerat tre avsnitt om fallet medan Aftonbladet har producerat två, varav ett endast går att lyssna på mot betalning. Tanken var från början att lyssna igenom avsnitt från fler poddar. Men utifrån avsnittens längd och det antal analysfrågor vi hade valde vi att endast fokusera på dessa två för att kunna göra en mer gedigen och djuplodande analys. Vi har valt ut tre avsnitt från Rättegångspodden och två avsnitt från Aftonbladet Krim. Den sammanlagda tiden för avsnitten från Rättegångspodden är 2 timmar och 10 minuter och sammanlagda tiden för Aftonbladet Krim är 2 timmar och 5 minuter. Med hänsyn till GDPR och av respekt för anhöriga och inblandade har vi valt att inte nämna explicit vilket fall vi analyserat, utan i stället länkat till avsnitten i Bilaga 1.

6.2 Genomförande

Vi började med att utforma ett analyschema utifrån de teoretiska perspektiv vi valt ut för vår uppsats. De teorier som kom att stå i fokus för analyschemat var: narratologi, publicitetsreglerna, sensationalism och kommersialisering. Vilka beskrivs närmare under kapitel 4 och 5. Narratologi användes för fråga 2 och 3, där vi ville undersöka avsnittens översiktliga dramaturgi och hitta exempel på hur ljud kan användas för att skapa känslor och scener hos mottagaren. Publicitetsreglerna ligger till grund för fråga 4 och 5, där vi ville undersöka hur grafiskt innehållet i scenerna är och i vilken utsträckning poddarna använder sig av de inblandades namn. Fråga 6 kan kopplas till kommersialiseringsteorin och företeelsen att detaljer om människors privatliv tenderar att bli föremål för nyhetsinnehåll i medier som verkar på en kommersiell marknad. Fråga 7, 8 och 9 är utformade utifrån Joy Wiltenburgs forskning om sensationalism och true crime. Att avslöja ”den riktiga sanningen” är ett typiskt drag inom true crime enligt Wiltenburg. Detta kan exempelvis göras genom att låta den direkta källan, i det här fallet vittnen, återge vad som har hänt. Beskrivningar av våldsamma detaljer är också kännetecknande för true crime. Fråga 1 har ingen direkt koppling till någon teori, men behölls då vi tyckte den plockade upp en intressant detalj som vi kunde ha användning för i vår analys.

När vi färdigställt vårt analyschema började vi med att lyssna igenom varje avsnitt i sin helhet, för att få en överblick av materialet. Detta gjorde vi var för sig, med analyschemat nära till hands. Under tiden vi lyssnade antecknade vi sådant som kunde tänkas vara av intresse och efter genomlysningen kategoriserade vi våra anteckningar mer noggrant, för att se till att vi fått svar på våra frågeställningar. Därefter jämförde vi våra resultat och

undersökte om vi gjort liknande tolkningar, eller om någon av oss missat en teoretiskt intressant detalj. Detta upprepades tills alla avsnitt var genomlyssnade. Därefter sammanfattade vi vårt resultat och påbörjade en analys, där vi kopplade vårt material till utvalda teorier och tidigare forskning. Under arbetets gång har flera genomlyssningar gjorts, för att kontrollera att detaljer är korrekt återgivna och att våra tolkningar överensstämmer med det som beskrivs i materialet. Detta för att säkerställa en så tillförlitlig analys som möjligt.

6.3 Analysfrågor

Med utgångspunkt i narratologiska teorier och begrepp har vi utformat följande analysfrågor för att besvara våra frågeställningar:

1. I vilken utsträckning förekommer värdeladdade ord i beskrivningar om brotten?
2. Hur ser dramaturgin i avsnittet ut? Är händelserna skildrade i kronologisk ordning?
3. Förekommer det några överraskningar i hur dramaturg är uppbyggd? Hur byggs spänningen upp?
4. Används ljudeffekter? Av vilken natur är de och vilka känslor skapar de?
5. Nämns personerna i podden vid namn? Förekommer tillräckligt med detaljer om ålder, jobb, utseende mm. för att personen ska gå att identifiera?
6. Används audiovisuella bilder för att berätta? Är de sakligt och korrekt skildrade?
7. I vilken utsträckning avslöjas privata detaljer om de inblandade?
8. Använder man ljudinspelningar från rättegångar? Vittnes redogörelser osv.
9. Hur omfattande beskrivs skador på offret?

10. Vilka personer får komma till tals? Är det bara offrets anhöriga som hörs eller även den åtalades? Hur förs deras talan? Genom intervjuer, annan person som återberättar eller på något annat sätt?

6.4 Metodkritik

Att arbeta med kvalitativ metod har både sina för- och nackdelar. En viktig anledning till att vi i slutändan valde narratologisk analys var att vi ville undersöka vårt material på djupet.

Genom att ställa frågor som kräver mer än ett ja- eller nej-svar har vi möjlighet att lyfta fram detaljer som kanske annars inte hade uppmärksammats. I boken *Metoder i medie- och kommunikationsvetenskap* lyfter författarna Mats Ekström och Bengt Johansson också fram betydelsen av att studera generella mönster, oavsett om man genomför en kvalitativ eller kvantitativ studie (Ekström & Johansson, 2019, s. 18). För att identifiera dessa har vi haft stor hjälp av vår tidigare forskning, framför allt studierna av Joy Wiltenburg och Iris Mattston där flera utmärkande drag för true crime-genren presenteras (True Crime: The Origins of Modern Sensationalism, 2004) (Fakta eller fiktion i true crime- dokumentärer, 2021).

Ett problem med kvalitativ metod är att resultatet sällan går att generalisera. Eftersom metoden förutsätter att man utgår från ett fåtal analysenheter finns alltid en risk att gå miste om faktorer som kan påverka utfallet.

Reliabilitet är också något vi reflekterat kring under processen. Med det menas om resultatet skulle blivit detsamma oavsett vem som utförde studien. Eftersom större delen av resultatet baseras på våra egna tolkningar är vi ödmjuka inför att resultatet hade kunnat bli annorlunda om någon annan genomfört studien. Att vara subjektiv är en naturlig del av den narratologiska analysen menar sociolog Anna Johansson, som skrivit boken *Narrativ teori och metod*.

”När man gör en narratologisk analys plockar man också in sig själv, ens egna tankar och erfarenheter avgör hur man tolkar och uppfattar olika delar av berättelsen.” skriver hon (Johansson, 2005, s. 28).

Vilka kunskaper och erfarenheter man bär med sig in i arbetet kan med andra ord påverka resultatet. Samtidigt känner vi oss trygga med våra analysfrågor. De efterfrågar specifika detaljer i materialet och baseras till viss del på vetenskapliga teorier. Reliabiliteten bedömer vi

därför som relativt god, med utrymme för att viss variation kan förekomma vad gäller vilka exempel som plockas ut från materialet.

En annan viktig del i vårt arbete har varit att visa respekt för anhöriga och personer som varit inblandade i fallet vi analyserat. Detta genom att exempelvis inte nämna namn och andra personliga detaljer än vad som är nödvändigt, utan endast ta med det som är relevant för att kunna beskriva vårt resultat och vår analys. Det är ett arbete som gjorts löpande tillsammans med vår handledare, där vi haft en kontinuerlig diskussion om vad som är relevant och ha med inte. Ett arbetssätt som kan kopplas till det europeiska forskningsnätverket All European Academics (ALLEA:s) principer om att arbeta respektfullt och att ta ansvar för sin publicering (Vetenskapsrådet, 2023).

7. Resultat

I detta kapitel redovisas resultatet av de innehållsanalyserna som har gjorts av de två podcasterna, Rättegångspodden och Aftonbladet Krim. Resultatet är uppdelat i två sammanfattande delar rörande de två podcastsen.

7.1 Rättegångspodden

Rättegångspodden är inte ansluten till det medieetiska systemet. Detta menar vi märks på flera sätt, bland annat genom deras sätt att förhålla sig till namnpublicering.

7.1.1 Namnpublicering och privata detaljer

I Rättegångspodden namnges de personer som förekommer under rättegångsförhandlingarna upprepade gånger. Rättegångspodden består till stor del av ljudupptagningar från rättegången och det är upp till den som publicerar att ansvara för vad som censureras och vad som inte censureras när det kommer till namnpublicering.

Enligt punkt 15 i Journalistförbundets publicitetsregler ska man noga överväga konsekvenserna av en namnpublicering, och man ska avstå från sådan publicering om inte ett uppenbart allmänintresse kräver att namn anges. Vi menar att detta är något som Rättegångspodden genomgående ej tar hänsyn till. Bland annat förekommer de två åtalade med både för och efternamn, och de är de enda förutom advokater, åklagare och rättsläkare som får sina fullständiga namn publicerade.

Ett annat exempel är att offrets pojkvän namnges med förnamn och han förekommer också som vittne i avsnittet med sin redogörelse från rättegångsförhandlingen. Även den granne som efter att ha hört höga dunsar blivit orolig och gått upp och knackade på hos den åtalade under mordkvällen för att sedan ge henne skjuts till en snabbmatsrestaurang, förekommer med namn, och med sitt vittnesmål från rättegångsförhandlingarna. Den enda personen i avsnittet som får ett fingerat namn och sin röst förvrängd för att försvåra identifikation är en anhörig till offret, som kallas för Maria. Ett annat exempel som står i konflikt med punkt 15 och punkt sju i Journalistförbundets publicitetsregler är att en person som står utanför utredningen benämns vid namn och får detaljer om sitt privatliv avslöjade. Offrets tvillingssystem berättar brett om de händelser som ligger bakom den konflikt mellan offret och den åtalade, och namnger en person som står helt utanför utredningen förekommer med namn vid fem tillfällen.

På punkt nummer sju i Journalistförbundets publicitetsregler brister Rättegångspodden också vid flera tillfällen. Enligt punkten ska man ”Avstå från sådan publicitet om inte ett uppenbart allmänintresse kräver offentlig belysning” (Journalistförbundet, *Publicitetsreglerna*, 2023). Med detta menas att man ska vara hänsynsfull gentemot människors privatliv om inte det finns ett stort allmänintresse. Utöver tidigare nämnda överträdelser benämns också en vän till de inblandade med namn. Personen är inte åtalad eller kallad som vittne, men nämns flertal gånger utan att få sitt namn censurerat i podden. Den åtalade får även sin fullständiga adress uppläst flertal gånger och privata sms mellan parterna, där detaljer om deras sociala liv och konflikter lång tid innan mordet redogörs för.

7.1.2 Detaljer om skador på offret

Rättegångspodden berättar om flera ingående detaljer i händelseförloppet som tros ha lett till offrets död. Bland annat får de två åtalade ge fullständiga redogörelser för sin version av vad som hände under natten då offret dog, och en rättsläkare berättar vad obduktionen har visat i sin helhet, med tillhörande detaljer på skadorna i och på offrets kropp. Den berättande reportern berättar i samband med detta även om de fem stadier som kroppen går igenom när den utsätts för strypning. Han går igenom varje punkt detaljerat och beskriver hur kroppen reagerar på dessa olika stadier. I stort kan det sammanfattas som att hela redogörelsen för hur mordet och hanteringen av kroppen har gått till, tas med i sin helhet.

7.1.3 Vilka får komma till tals

De som får komma till tals under avsnittet är mestadels de som ingår i rättsprocessen. Rättegångspodden använder sig inte av några experter eller sakkunniga kring aspekter av fallet som skulle kunna ge nyans till händelseförloppet utan det är i det stora hela urklipp från rättegångsförhandlingarna. De som hörs i avsnittet är primärt de två åtalade, som hörs ge sina redogörelser för vad som har hänt. Utöver det hör vi offrets pojkvän och familjemedlem ge sina vittnesmål. Även grannen som hörde dunsar från den åtalade kvällen ger sitt vittnesmål. Vi hör också rättsläkare lägga fram sin undersökning från obduktionen, och försvarsadvokater och åklagare som får göra sin framställan. I början och slutet av de tre delar som utgör avsnittet hörs också urklipp från olika tv- och radiosändningar som diskuterar fallet. Bland annat hörs en i Sverige erkänd kriminolog spekulera kring vad som har hänt och ge sin analys av vad han tror att utfallet för domen kommer att bli. Samtliga dessa ljudklipp är tagna från utomstående medier som har rapporterat om, och diskuterat fallet. Ingen av de anhöriga från de åtalades sida är med i avsnittet, utan endast offrets anhöriga. De flesta som förekommer i avsnittet gör så via ljudklipp från rättegången och får alltså föra talan för sig själv utan att någon annan gör det åt dem.

7.1.4 Ljudeffekter/dramaturgi

Rättegångspodden använder flera andra aspekter bortom verbalt berättande för att formulera sin historia genom sitt användande av pauser, musik och ljudeffekter. Som alla tillsammans bidrar till den övergripande mentala bilden som byggs upp av lyssnaren.

Sättet som dramaturgi byggs upp i Rättegångspodden är baserat mycket på ton och intonation. Reportern som förekommer i avsnittet pratar med en jämnt monotont, låg och dyster röst, som ofta ackompanjeras med stråkmusik i moll. Dessa element känns skapta för att skapa en seriös, dyster stämning och bygga dramaturgi.

Rättegångspodden använder sig genomgående av flera dramatiserande effekter, bland annat genom det som vi i denna studie har valt att kalla akustisk manipulation. Med akustisk manipulation menar vi de ljudeffekter och klipp i ljudupptagningarna som läggs till eller omstrukturerar materialet för att berätta en historia. Som tidigare nämnt består Rättegångspoddens avsnitt i stort av ljudupptagningar från rättegångsförhandlingen. Dessa är i stort oklippta men det förekommer undantag. I slutet av avsnitt två hörs en av de åtalades vittnesmål om dödsförloppet. I slutet av sin berättelse börjar hon gråta och stamma, något som

tas med i sin helhet. Det förekommer också två inredigerade pauser i klippet, som förlänger stycket avsevärt. Under klippet som refereras sägs ingenting de sista 10 sekunderna, utan den åtalade sitter bara och gråter, vilket då också förlängs med hjälp av pauser, för att skapa en dramatisk känsla. Andra exempel på akustisk manipulation är i början av del 1 av avsnittet då reportern berättar om fallet och sökinsatsen efter den mördade kvinnan. Medan ett nyhetsinslag spelas upp som berättar att en sökinsats pågår och att helikoptrar har hörts över stan, läggs ljudet av ett flygplan in över speakern. Det används genomgående stämningshöjande musik under avsnittet. Bland annat i form av en sakta stigande stråkmusik under de första minuterna av avsnittet, och i form av stråkmusik som läggs på under olika moment i avsnittet, bland annat när reportern flikar in mellan rättegångs-ljudklippen och under de faktiska redogörelserna från de som hörs i rättegångsförhandlingarna. Ett exempel på de ljudeffekter som används i avsnittet är till exempel när en kvinnoröst läser upp de sms som skickats mellan en anhörig till offret och en av de åtalade. Då förekommer ljudeffekter som låter som när man knappar på tangenter under uppläsandet av meddelandena, samt det ljud som kommer från en iPhone när ett sms skickas i väg ett sms.

7.2 Aftonbladet Krim

I förhållande till Rättegångspodden följer Aftonbladet Krim flera av de journalistiska publicerings- och yrkesreglerna. Detta märks på flera sätt. Rapporteringen skiljer sig exempelvis avsevärt åt vad gäller privata detaljer om det inblandade.

7.2.1 Namnpublicering

Först och främst nämns inga av de inblandades namn, bortsett från offrets. De två misstänkta namnges utifrån sin ålder. Grannen till en av de misstänkta benämns endast som ”grannen” och offrets pojkvän som ”pojkvännen”. De som nämns vid för- och efternamn i podden är åklagare och de misstänkta advokater. Även en representant från Missing People, en doktor i kriminologi och en kolumnist från Aftonbladet, specialiserad på brott och straff, nämns vid efternamn. Offrets namn har vid publicering av podden förekommit i relativt stor omfattning i media. Den 1 april 2023 fanns drygt 2000 artiklar om fallet som nämnde offrets namn, enligt en sökning i Retrievers mediearkiv

7.2.2 Vilka får komma till tals och hur?

I första avsnittet får ingen av de inblandade komma till tals, förutom grannen. Han berättar för Aftonbladets journalist om de högljudda dunsarna han hörde från 20-åringens lägenhet natten då offret dog. Att han knackade på för att kolla vad som stod på, men att ingen öppnade. Journalisterna sammanfattar översiktligt offret och den misstänkta 20-åringens relation. De beskriver den som bråkig, och mot andra halvan av avsnittet läggs åklagaren och försvarsadvokatens utläggningar fram. I slutet av avsnittet kommenterar en forskare hur ovanligt det är att unga kvinnor döms för mord.

Det andra avsnittet fokuserar på de misstänkta berättelser och händelseförloppet under natten då offret dog. Avsnittet innehåller ljudupptagningar från rättegången där de misstänkta själva berättar. En reporter från Aftonbladet viker emellanåt in för att förtydliga eller sammanfatta det som sagts. I slutet av avsnittet intervjuas en kolumnist från Aftonbladet. En representant från Missing People intervjuas också om kontakten med anhöriga och berättar hur de gick till väga när de letade efter offret.

7.2.3 Akustisk manipulation

Akustisk manipulation används på olika sätt för att förstärka berättandet. Dov plingande musik spelas i bakgrunden när Aftonbladets reportrar går igenom fallet. Liknande musik används även när de misstänkta förhör spelas upp, vilket bidrar till att skapa spänning. Ljud används också för att skapa audiovisuella scener. När grannen ska intervjuas använder reportern bakgrundsljud från en väg för att berätta att han befinner sig på plats i staden där fallet skedde. Bilar hörs susa förbi. Han beskriver vädret. Sedan hörs steg från en trappuppgång och en dörr som öppnas. Reportern presenterar sig och välkomnas in av grannen. Trots att han inte berättar särskilt mycket om omgivningen är det relativt lätt att skapa sig en bild av var han befinner sig om man befunnit sig i ett lägenhetshus. Väl inne i lägenheten ursäktar sig reportern för att störa mitt i maten. Han beskriver hur grannen fyller på kaffekokaren. Av bakgrundsljuden framgår det att fler personer befinner sig i lägenheten. Sedan börjar grannen berätta om natten då han hörde höga ljud från ovanvåningen. Ett annat stycke i podden där bakgrundsljud används för att måla upp en scen är när journalisterna besöker presskonferensen då domen presenteras av tingsrätten. Det börjar återigen med att bilar kör förbi. Men denna gång hörs det att de är närmare. I stället för susande ljud är det brummande motorer som tyder på att bilar kör nära och långsamt. Även här inleder reportern med att beskriva vädret, datum och tid på dagen. Han säger att det är

kallt, omkring fem minusgrader. ”Det som nyss såg ut som vår har blivit vinter igen” säger reportern. I bakgrunden hörs suckar och människor som småpratrar. Av antalet röster förstår man att de befinner sig i en folkmassa. Reportern berättar att omkring 50 personer köar för att få komma in i rättssalen. Jackor prasslar mot varandra när de försöker ta sig fram. Ett vagt fågelkvitter hörs på avstånd.

7.2.4 Privata detaljer

Privat information om de inblandade förekommer inte i särskilt stor utsträckning. Det enda som kan ses som någorlunda känsligt, är när åklagaren läser upp en låttext som hittat på den misstänkta dator, som beskriver offret och en familjemedlem i negativa ordalag. Samt vilken sökhistorik en av de åtalade haft på sin telefon dagarna innan offret dog. Varken låttextern eller sökningarna läses upp i sin helhet och journalisterna förtydligar att inget av det är några direkta bevis för att 20-åringen mördat offret.

Därpå följer en beskrivning av hur respektive sida i tingsrätten förklarar offrets död. Dels får två olika rättsläkare beskriva hur de tror att offret avlidit. Dels beskrivs händelseförloppet under natten då offret dog utifrån de åtalades egna vittnesmål. Vissa beskrivningar kan ses som stötande då de återger själva dödsögonblicket. De åtalade berättar om ett slagsmål som ägde rum under kvällen och hur de sedan transporterade offrets kropp. Rättsläkarna beskriver på ett medicinskt vis hur de tror att offret har omkommit. Vår uppfattning är dock att detta inte görs med lika ingående detaljer som i Rättegångspodden.

7.3 Sammanfattning av skillnader och likheter

En av de mest framträdande skillnaderna mellan Rättegångspodden och Aftonbladet Krim är vilket typ av material de valt att använda sig av. Rättegångspodden består näst intill enbart av uppspelningar från rättegången. Medan Aftonbladet Krim varvar intervjuer, uttalanden från experter och egna sammanfattningar av fallet med inspelningar från rättegången.

De skiljer sig också avsevärt vad gäller urval av information. Liksom tidigare nämnt använder Rättegångspodden mer privata detaljer om de inblandade. Kompisar och pojkvänner som inte har någon koppling till brottet nämns vid namn. Rykten och konflikter mellan de inblandade redogörs för utförligt och längre klipp där de misstänkta gråter klipps inte ned utan behålls i sin helhet. I jämförelse med Aftonbladet Krim. Där samma förhör spelas upp, men i betydligt kortare version. Med dessa detaljer blir Rättegångspoddens skildring av händelseförloppet

även betydligt mer utförlig. Det dramatiseras också i högre utsträckning genom ljudeffekter, som SMS-ljud och knappande på tangentbord.

En annan skillnad ligger i vem som får komma till tals. I Rättegångspodden får alla komma till tals eftersom en större del av innehållet baseras på uppspelningar från rättegången. I Aftonbladet Krim är det vanligare att reportrarna sammanfattar vittnesmålen från de inblandade, man intervjuar även utomstående för att ge nya perspektiv på fallet. Bland annat intervjuas en forskare och en nyhetskolumnist från Aftonbladet. Scener är också betydligt vanligare i Aftonbladets podd.

De två poddarna har även flera likheter. Båda använder sig av dramatiserande musik och lägger stort fokus på att skildra händelseförloppet under natten då offret dog.

8. Analys

8.1 True crime och konflikten med publicitetsreglerna

Den noga beskrivningen av detaljer är ett utmärkande drag för true crime genren enligt professor Joy Wiltenburg som studerat historiska texter om brott från 1600-talet och framåt (2004, s. 1391). I artikeln *True Crime: The Origins of Modern Sensationalism* redogör hon för resultaten av sin forskning, som har flera likheter med vår studie. Fokuseringen på detaljer förekommer i både Aftonbladet Krim och Rättegångspodden, även om de förhåller sig olika till de journalistiska press- och yrkesreglerna. De är exempelvis noga med att ange tid, plats och datum vid skildringen av brottets händelseförlopp. Även när Aftonbladet reporter ger sig ut för att intervjua 20-åringens granne och representanten från Missing People anger han tid och plats. Han beskriver också vädret och ger en kort bakgrund om staden de befinner sig i. Att han berättar på detta sätt stärker känslan av närvaro. Tillsammans med bakgrundsljud av fågelkvitter och bilar som kör förbi blir möjligt för mottagaren att föreställa sig en scen. Att använda detaljer på detta sätt, för att skapa scener är ett utmärkande drag för true crime-genren enligt Wiltenburg (2004, s. 1391). Dock är det vanligare att fokusera på detaljer som är blodiga och våldsamma. Det kan till exempel handla om att ge en mycket noga beskrivning av mordvapnet eller sättet offret dör på. Denna typ av berättande förekommer inte i Aftonbladet Krim, de beskriver endast händelseförloppet översiktligt – möjligen för att de har de journalistiska publicitetsregler att förhålla sig till. Regel sju i publicitetsreglerna handlar om att inte publicera uppgifter som kan ”kränka enskildas privatliv” om det inte finns ett

uppenbart allmänintresse (Journalistförbundet, *Publicitetsreglerna*, 2023). Regel nummer nio nämner också att journalister bör ta ”största möjliga hänsyn” till brottsoffer och deras anhöriga vid publicering av exempelvis namn och bild (Journalistförbundet, *Publicitetsreglerna*, 2023). Att berätta allt för ingående om hur det gick till när offret dog är med andra ord inte förenligt med de etiska riktlinjerna. Här finns en motsättning mellan svenska traditionella journalistiska ideal och typiska drag inom true crime.

8.2 Kommersialisering

Rättegångspodden rapporterar däremot på ett sätt som kan sägas ligga närmare begreppet ”gore”, det vill säga på ett sätt som grafiskt och detaljerat beskriver våld (Wiltenburg, 2004, s. 1391). Ett tydligt sådant exempel är när den misstänkta 20-åringen beskriver ett bråk hon haft med offret i sitt badrum. Programledaren avbryter då uppspelningen av förhöret för att berätta om de steg kroppen går igenom när den dör till följd av strypning. Denna information i kombination med den misstänkta vittnesmål och rättsläkarens redogörelse för hur hon tror att offret dog gör berättandet grafiskt och möjliggör för mottagaren att skapa sig en bild av händelseförloppet, vilket kan leda till känslor av obehag eftersom det innehåller dödligt våld. En annan förklaring till att denna typ av material används i Rättegångspodden kan hittas i kommersialiseringsteorin, som handlar om att producera innehåll på ett säljande sätt. Ett typiskt sätt att göra det på är att använda privat information och göra den offentlig. Att utförligt beskriva hur någon dör kan vara ett sådant exempel. Som det redogörs för i kapitlet 7. *Resultat* ovan publicerar Rättegångspodden betydligt fler personliga detaljer som kan ses som ovidkommande för fallet i fråga. I boken *Mediesamhället* (2009) presenterar Peter Berglez sju utgångspunkter som kännetecknar kommersiellt medieinnehåll. Den sjätte punkten pekar ut att form och innehåll som är producerat på ett säljande sätt tenderar att bryta gränsen mellan det offentliga och det privata. Detta anser vi tydligt kan kopplas till Rättegångspodden. Här uppstår återigen en schism mellan de journalistiska publicitetsreglerna och typiska drag inom true crime. Enligt vår analys är det tydligt att Rättegångspodden gör avkall på pressetik just för att generera ett innehåll som säljer bättre. Formen är också uppbyggd på ett säljande sätt då avsnittet är uppdelat i tre delar med dramatiserade cliffhangers vid varje avsnittsslut.

Enligt punkt fyra i Berglez utgångspunkter för kommersialisering kan innehållet också vara producerat av en annan källa (2009). Eftersom Rättegångspodden i stort är baserat på innehåll

som producerat av en annan part, i detta fall en tingsrätt, anser vi att Rättegångspodden faller in under den kategorin också. Det är i det stora hela inte en egen journalistisk produkt utan använder sig utöver rättegångsmaterialet, av urklipp från exempelvis Sveriges Radio för att skapa sitt material. Till skillnad från Aftonbladet Krim, som producerar större delen av sitt material själva.

De kommersiella dragen är inte lika tydliga i Aftonbladets podd, men det finns vissa sensationalistiska drag. Ett sådant är dess anspråk på att komma med en ”den riktiga sanningen”, vilket kan liknas vid begreppet ”warhafftige neue Zeitung” som tas upp i Joy Wiltenburgs artikel *True Crime: The Origins of Moderns Sensationalism* (2004, s. 1383). Aftonbladets reporter befinner sig själv på plats i den aktuella orten vid åtskilliga tillfällen för att intervju personer som på olika sätt berörts av fallet. Däribland den misstänkta 20-åringens granne och en representant från Missing People som deltog i sökandet efter offret. Han är också på plats när domen i tingsrätten fastslås. Att befinna sig på plats och söka efter mer information utöver den som getts från polis och offentliga källor kan visserligen ses som ett typiskt journalistiskt arbetssätt, men det korrelerar också med de slutsatser Wiltenburg(2004) kommit fram till i sin forskning, om att true crime i synnerhet består av dessa inslag.

8.3 Namnpublicering

Gällande publicering av namn på personer som inte förekommer i utredningen kan detta dels ses som en del av att producera kommersiellt innehåll, men det kan också bryta mot publicitetsreglerna. Liksom tidigare nämnts handlar punkt sju om att visa respekt för människors privatliv och inte publicera information om de inte finns ett ”uppenbart allmänintresse som kräver offentlig belysning” (Journalistförbundet, 2023). Visserligen är Rättegångspodden inte ansluten till publicitetsreglerna och har därmed inte förbundit sig till att följa dessa regler. Men faktumet kan vara värt att uppmärksamma då Rättegångspodden tidigare fått kritik för att publicera privat information utan att informera anhöriga (Erlandersson & Sundell, 2019).

8.4 Dramatisering med hjälp av ljud

I vår audionarratologiska analys av Rättegångspodden märker vi att det finns mycket att diskutera. Som DeMair skriver finns det många fiktionella element i true crime, och även om de skildrar verkliga händelser finns det ofta en narrativ strävan (2017). Det blir tydligt att

Rättegångspodden använder flera narrativa strategier för att dramatisera det verklighetsbaserade innehållet. Eftersom produktionens innehåll följer ett tydligt format med ljudklipp från rättegången där det inte finns särskilt mycket utrymme för producenten att skapa dramaturgi via berättande, har akustisk manipulation och paraverbala element en stor del i att bygga upp den mentala bild som skapas i lyssnarens huvud. Den mänskliga rösten kan enligt DeMair användas till att förmedla mening bortom det lingvistiska innehållet, genom till exempel intonation och ton, som DeMair menar är ett av dessa paraverbala element (2017). Dessa aspekter är något som har en stark närvaro i Rättegångspodden. Producenten använder sin röst på ett sätt som förmedlar en allvarsam dyster stämning. Han talar i en jämn monoton röst som aldrig ändrar i röstläge eller tonart. När man lyssnar på avsnittet är producentens röst en närvarande faktor, eftersom det är nästan det enda som tar oss ur redogörelserna från rättegångsförhandlingarna. Även fast dessa ljudklipp är sanna och hämtade direkt från verkligheten blir intrycket som att producenten berättar en historia för lyssnaren.

De av DeMair två distinktioner som görs för att studera vilken roll musik har i narratologi, är de syntaktiska och det semantiska, som har varsin innebörd och funktion. Som tidigare nämnt är den syntaktiska funktionen när man använder musik för att introducera och avsluta avsnitt, samt bygga bryggor mellan olika delar av narrativet (DeMair, 2017). Rättegångspodden använder sig mycket av syntaktisk musik för att bygga narrativ i sin produktion. Bland annat använder Rättegångspodden en sorgligt klingande stråkmelodi som soundtrack till avsnittet. Dessa stråkar förekommer endast under början och slutet av avsnittet. Dessa övergår både i slutet och i början till en pianoslinga i moll som tar vid från stråkarna. Mot slutet av stycket kommer en stigning som når ett crescendo. Effekten detta får på lyssnaren är en känsla av att något seriöst och sorgligt, vilket bidrar till det narrativet som Rättegångspodden ämnar skapa. Den semantiska funktionen av musik används också i Rättegångspodden. Det används genomgående en slags ambient musik över rösterna i början av rättegångsförhören, som sakta avtar, för att formulera en känsla av förväntan.

Enligt DeMair behöver inte det verbala berättandet nödvändigtvis vara överordnat tekniska funktioner som det akustiska berättandet inom produktioner som podcasts (DeMair, 2017). Rättegångspodden använder mycket akustisk manipulation (klippning och mixning) och ljudeffekter som narratologiskt verktyg. Som presenterat under resultatet används akustisk manipulation flertalet gånger under Rättegångspoddens avsnitt. Det mest anmärkningsvärda exemplet är mot slutet av del två då en av de åtalade gråter. Detta segment förlängs med hjälp

av två pauser för att förstärka den dramatiska effekt som stycket är menat att förmedla. Det ter sig vara så att producenterna för Rättegångspodden vill förstärka det intryck som segmentet ger, för att ytterligare dramatisera innehållet.

Aftonbladet Krim använder inte ljud på samma sätt för att förstärka dramatiken i vittnenas förhör. Däremot används ljud för att skapa scener. Vid flera tillfällen förekommer miljöljud, exempelvis i form av steg i en trappuppgång, sorl utanför rättegångssalen och bilar som kör förbi reportern när han tar sig till olika ställen för att intervjua personer som varit har en relation till fallet. Detta kan ses som en narratologisk strategi för att förstärka närvaron i berättandet.

Liksom Rättegångspodden använder Aftonbladet Krim musik för att inleda och avsluta sina avsnitt. Denna musik har visserligen en dramatisk och seriös underton, men liknar snarare en nyhetsjingel och förmedlar inte samma känsla av sorg som musiken i Rättegångspodden gör.

8.5 Hur narratologi används för att engagera mottagaren

Narratologi används på flera sätt för att engagera mottagaren i innehållet. Rättegångspodden består till större delen av innehåll som berättas utifrån ett efferent perspektiv, det vill säga att de som varit inblandade i händelsen får berätta med egna ord vad de kände och tänkte. Podden består dock inte av särskilt många scener, även kallat mimetisk framställning (Aare, 2021). Även fast de drabbade berättar vad det varit med om görs det sällan på ett sätt som återger ett specifikt ögonblick. Att åklagaren bryter in för att ställa frågor gör det svårt att bygga upp en känsla av närvaro. Det blir en ständig påminnelse om att de befinner sig i rättssalen. Ett tillfälle som skulle kunna klassas som mimetiskt är när den misstänkta 20-åringen beskriver ett bråk med offret i 20-åringens badrum. Hon beskriver ingående hur de utövar våld mot varandra och dramatiken i scenen förstärks av musik.

Efferent perspektiv och mimetisk framställning är två sätt att skapa narrativ *inlevelse*, som är en typ av narrativt engagemang. Till skillnad från narrativ *medkänsla* där en utomstående berättare uttrycker sympati för en karaktär, byggs narrativ *inlevelse* upp genom att vi får ta del av karaktärens egna tankar och känslor (Aare, 2021). Ytterligare en faktor i att berättelsen från badrummet uppfattas som en scen är att den handlar om ett våldsamt ögonblick som kan liknas vid Wiltenburgs resonemang om begreppet "gore" – att människans uppmärksamhet

dras till innehåll som är våldsamt och blodigt (Wiltenburg, 2004, s. 1391). Det förhöjer vårt fokus och bidrar till en känsla av närvaro.

De mimetiska skildringarna är tydligare i Aftonbladet Krim. Där förekommer scener vid tre tillfällen: utanför tingsrätten, i intervjun med grannen och intervjun med representanten från Missing People. Alla dessa skildringar använder sig av bakgrundsljud och innehåller beskrivningar av miljön. Det är dock inte främst reportern eller de intervjuade som bidrar till att det upplevs som en scen, det är bakgrundsljud som gör att mottagaren kan föreställa sig en audiovisuell bild. Ljud av fågelkvitter, steg i en trappuppgång eller sus av bilar som kör förbi sätter det som sägs i ett sammanhang.

Det narrativa engagemanget är inte lika starkt i dessa scener. Det enda tydliga exemplet där det förekommer är när Aftonbladets reporter ger en kort bakgrund om samordnaren från Missing People. Han beskriver att hon varit engagerad i Missing People i nästan 10 år och bidragit som en ”samlade kraft” vid flera ”omskakande och akuta situationer”. Senare i avsnittet framkommer det också att hon haft god kontakt med anhöriga under sökandet av offret. All denna information ger ett förtroendeingivande intryck som gör att mottagaren kan bli mer uppmärksam på vad hon har att säga. Ett sådant tillfälle är exempelvis när hon berättar hur anhöriga mådde under sökningen av offret.

Sammanfattningsvis använder sig Rättegångspodden främst av ett efferent berättarperspektiv när det berättar om mordets händelseförlopp, där de åtalade själva får komma till tals. Medan Aftonbladet Krim huvudsakligen beskriver händelsen genom ett afferent perspektiv, där reporterna själva sammanfattar fallet. Även om det finns inslag av efferenta perspektiv genom intervjuer och uppspelningar av förhör från rättegången. Detta påverkar mottagarens känsla av engagemang till innehållet. Utifrån en narratologi-analys kan alltså Rättegångspodden sägas ha en högre förekomlighet av narrativt engagemang.

9. Slutsats och diskussion

Syftet med denna uppsats har varit att undersöka hur nya aktörer inom true crime förhåller sig till publicitetsreglerna och hur de använder sig av narrativa strategier för att formulera ett narrativ kring verklighetsbaserade händelser. Syftet har även varit att se hur de nya aktörerna

som står utanför det medieetiska systemet, skiljer sig från mer etablerade medieföretag, som tillhör det medieetiska systemet. Följande kapitel ämnar svara på uppsatsens frågeställningar.

Hur skiljer sig brottsrapportering mellan traditionella medier och nya aktörer inom true crime podcasts? Vilka narratologiska verktyg använder man sig av?

Tidigare forskning visar att true crime genren i stort tagit efter en lång tradition av rapportering av brott som har rötter så långt bak som 1500-talet (Wiltenburg, 2004, s. 1383). Dessa texter tenderade att göra anspråk på att sitta på sanningen och hade i stort sensationalistiska drag. Det sensationalistiska är något som märks av i båda dessa podcasts men är betydligt mer framträdande i Rättegångspodden. Precis som dessa gamla texter finns det en noga beskrivning av detaljer och en noggrannhet när det kommer till tidslag för händelser. Detta är en tendens vi också kan se tydligt i Rättegångspodden. Det läggs ett stort fokus på grafiska detaljer och information som kan ses som klart sensationalistiskt. Medan andra true crime-aktörer hävdar att de agerar från ett samhällsfrämjande intresse, för att människor ska kunna se hur tillexempel en rättsprocess ser ut (Sundell J. V., 2019), är det enligt oss klart att detta inte är fallet här. Det är enligt vår åsikt tydligt att produktionen kompromissar med hänsyn för etik och integritet för att kunna skapa en produkt med så mycket detaljer som möjligt för att vinstmaximera. De kan erbjuda någonting som de äldre mer etablerade medierna inte kan, på grund av att de saknar utgivningsbevis och anslutning till det medieetiska systemet. De privata detaljer som är ovidkommande för fallet, som Rättegångspodden väljer att ha med visar tydliga tecken på kommersiella motiv. Form och innehållet är format på ett säljande sätt, betydligt mer så än Aftonbladet Krim.

Resultatkapitlet har visat att det råder markanta skillnader mellan de olika aktörerna i hur de förhåller sig till yrkesetiska och publicistiska frågor, och att det även råder skillnader i hur de använder narrativa verktyg för att skapa en fiktionell berättelse utifrån verkliga händelser. Det har visat sig enligt resultatet att Rättegångspodden återkommande ignorerar riktlinjer angående publicering av personliga detaljer kring de personer som förekommer i deras avsnitt. De har genomgående publicerat namn och andra igenkänningsbara detaljer som kan räknas som integritetskränkande, tillexempel detaljer om personers sexuella förbindelser och vad deras fullständiga adress är. Detta har förekommit även kring personer som inte är en del av utredningen eller åtalet, utan bara är personer som nämns i vittnenas redogörelser. Rättegångspodden har genomgående valt att inte censurera namn eller förvränga röster på

personer som är anhöriga och vittnen med ett undantag, medan Aftonbladet Krim inte haft med personerna överhuvudtaget.

Vi har kunnat identifiera flera narratologiska verktyg som används i produktionen av dessa podcasts. Resultatet visar att både Rättegångspodden och Aftonbladet Krim använder sig av akustisk manipulation och narratologiska strategier för att skapa ett narrativ, dock utmärker sig Rättegångspodden även här. Förekomsten av narratologiska verktyg som akustisk manipulation, och paraverbala element, är betydande större i Rättegångspodden än i Aftonbladet Krim, och man använder många verktyg, som till exempel akustisk manipulation, för att forma berättelsen för att dramatisera den ytterligare.

Hur förhåller sig innehållet i poddarna till de medieetiska principerna?

Vi har i vår undersökning kunnat se att Rättegångspodden återkommande bryter mot publicitetsreglerna som har satts upp av Journalistförbundet. Dessa överträdelser gäller framför allt punkt sju (respektera enskildas privatliv) och 15 (var försiktig med namn). Som vi har redogjort för i tidigare kapitel förekommer namnpublicering vid tillfällena då det inte kan anses som nödvändigt, bland annat på människor som inte förekommer i utredningen. Enligt punkt sju ska den enskildes privatliv visas respekt, vilket inte följs vid åtskilliga tillfällen. De inblandades privatliv och sexuella förbindelser diskuteras öppet och utan fingerade namn, och även en de åtalades adress publiceras i sin helhet.

Förslag till vidare forskning

Hur kan vi då tro att brottsjournalistik och true crime kommer att förändras framöver? Markanta förändringar i förhållningssätt till innehåll och integritetsfrågor inom genren kan utrönas i denna uppsats. Det är tydligt att den nya typen av medieproducenter som verkar inom true crime-genren förhåller sig annorlunda till frågor som namnpublicering och pressetik, än de mer etablerade aktörerna, samt använder sig av ifrågasättbara dramaturgiska tekniker för att forma det narrativ som genererar mest uppmärksamhet och intäkter. Är dessa gränser något som kommer att fortsätta att tänjas på ytterligare, eller har vi sett en stagnation i den negativa utvecklingen? För att bredda förståelsen av true crime som fenomen och den drastiska utvecklingen inom genren bör vidare studier göras. Ett sätt att bredda förståelsen av detta fenomen kan vara genom att genomföra intervjuer med de podd-producenterna som skapar dessa produktioner, samt att intervjua anhöriga till de brottsoffer som skildras i produktionerna.

10. Litteraturförteckning

- Aare, C. (2021). *Reportaget som berättelse*. Stockholm: Stockholm University.
- Aftonbladet. (den 15 12 2023). *Aftonbladet Krim*. Hämtat från www.aftonbladet.se:
<https://www.aftonbladet.se/podcasts/ab/program/1285>
- Ahlkvist, P. (den 15 10 2014). *Serial - ett nytt sätt att berätta*. Hämtat från
www.sverigesradio.se: <https://sverigesradio.se/artikel/5991206>
- Andersson Schwarz, J. (2019). Handbok i journalistikforskning. i M. Karlsson, & J. Strömbäck, *Handbok i journalistikforskning* (ss. 407-420). Lund: Studentlitteratur AB.
- Berglez, P. (2009). Kommersialisering. i P. Berglez, *Mediesamhället* (ss. 45-62). Lund: Studentlitteratur AB.
- DeMair, J. (2017). Sounds Authentic. i E. McCracken, *The Serial Podcast and Storytelling in the Digital Age* (ss. 24-37). London: Routledge.
- Dredge, S. (den 18 11 2014). *This article is more than 8 years old Serial podcast breaks iTunes records as it passes 5m downloads and streams*. Hämtat från
www.theguardian.com: <https://www.theguardian.com/technology/2014/nov/18/serial-podcast-itunes-apple-downloads-streams>
- Ekström, M., & Johansson, B. (2019). Inledning. i M. Ekström, & B. Johansson, *Metoder i medie och kommunikationsvetenskap* (ss. 11-23). Lund: Studentlitteratur AB.
- Erlandersson, Å., & Sundell, J. (den 20 11 2019). www.svt.se/kultur. Hämtat från Efter kritiken: Rättegångspodden tar bort avsnitt: <https://www.svt.se/kultur/efter-kritiken-rattegangspodden-tar-bort-avsnitt>
- Johansson, A. (2005). *Narrativ teori och metod*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Journalistförbundet. (den 07 11 2023). *Publicitetsregler*. Hämtat från www.sjf.se:
<https://www.sjf.se/yrkesfragor/yrkesetik/spelregler-press-radio-och-tv/publicitetsregler>
- Journalistförbundet. (den 07 11 2023). *Yrkesetiska regler*. Hämtat från www.sjf.se:
<https://www.sjf.se/yrkesfragor/yrkesetik/yrkesetiska-regler>
- Kantar Sifo. (den 09 11 2023). *Poddindex*. Hämtat från www.free.mediafacts.se:
<https://free.mediafacts.se/poddIndex?week=43&year=2023>
- Karlsson, M., & Strömbäck, J. (2019). *Handbok i journalistikforskning*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Mattson, I. (2021). *Fakta eller fiktion i true crime- dokumentärer*. Helsingfors: Helsingfors universitet.

- Medieombudsmannen. (den 08 11 2023). *Mediernas Etiknämnd fattar de avgörande besluten*. Hämtat från [www.medieombudsmannen.se](https://www.medieombudsmannen.se/det-har-ar-medieombudsmannen/mediernas-etiknamnd-fattar-de-avgorande-besluten/): <https://www.medieombudsmannen.se/det-har-ar-medieombudsmannen/mediernas-etiknamnd-fattar-de-avgorande-besluten/>
- Medieombudsmannen. (den 08 11 2023). *Så här fungerar MO-systemet*. Hämtat från [www.medieombudsmannen.se](https://www.medieombudsmannen.se/det-har-ar-medieombudsmannen/sa-har-jobbar-medieombudsmannen/): <https://www.medieombudsmannen.se/det-har-ar-medieombudsmannen/sa-har-jobbar-medieombudsmannen/>
- Myndigheten för press, radio och tv. (den 31 10 2023). *Poddradio*. Hämtat från [www.mprt.se](https://www.mprt.se/sanda-och-publicera-media/medier-pa-natet/poddradio/?fbclid=IwAR3nKgWuie-SylsTCvaZVP8yKVhrwYLz9-oRLxN4SnEMI4MLivrHFmkoWAc): <https://www.mprt.se/sanda-och-publicera-media/medier-pa-natet/poddradio/?fbclid=IwAR3nKgWuie-SylsTCvaZVP8yKVhrwYLz9-oRLxN4SnEMI4MLivrHFmkoWAc>
- Norgren, A., & Sundell, J. (den 28 11 2019). *Kulturministern om true crime-poddarna: "Finns problem vi måste bemöta"*. Hämtat från [www.svt.se](https://www.svt.se/kultur/amanda-lind-finns-problem-som-vi-maste-bemota): <https://www.svt.se/kultur/amanda-lind-finns-problem-som-vi-maste-bemota>
- Nygren, G. (2019). Journalistik som profession. i M. Karlsson, & J. Strömbäck, *Handbok i journalistikforskning* (ss. 59-71). Lund: Studentlitteratur AB.
- Sherill, L. (2022). The "Serial Effect" and the True Crime Podcast Ecosystem. *Journalism Practice*, ss. 1473-1494.
- SOU 2019:39. (u.d.). *En moderniserad radio- och tv-lag*. Hämtat från [www.regeringen.se](https://www.regeringen.se/contentassets/705b556627d643d3983a823d008ac5dd/en-moderniserad-radio--och-tv-lag-sou-201939.pdf): <https://www.regeringen.se/contentassets/705b556627d643d3983a823d008ac5dd/en-moderniserad-radio--och-tv-lag-sou-201939.pdf>
- Strömbäck, J. (2014). *Makt, medier och samhälle*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Strömbäck, J. (2019). Journalistikens nyhetsurval och nyhetsvärderingar. i M. Karlsson, & J. Strömbäck, *Handbok i journalistikforskning* (ss. 171-183). Lund: Studentlitteratur AB.
- Sundell, J. V. (den 04 12 2019). *Rättegångspoddens skapare: Har aldrig velat skada någon*. Hämtat från [www.svt.se/kultur](https://www.svt.se/kultur/rattegangspoddens-skapare-har-aldrig-velat-skada-nagon): <https://www.svt.se/kultur/rattegangspoddens-skapare-har-aldrig-velat-skada-nagon>
- Sundell, J., & Atallah, C. (den 20 11 2019). *Rättegångspoddens utgivare: Jag ser ingen anledning att följa pressetiken*. Hämtat från [www.svt.se/kultur](https://www.svt.se/kultur/rattegangspoddens-utgivare-svarar-pa-kritiken): <https://www.svt.se/kultur/rattegangspoddens-utgivare-svarar-pa-kritiken>
- Sundell, J., & Erlandersson, Å. (den 20 11 2019). *Hård kritik mot Rättegångspodden från anhöriga: "En upprepning av traumat"*. Hämtat från [svt.se/kultur](https://www.svt.se/kultur/hard-kritik-mot-rattegangspodden-fran-anhoriga-hur-kan-man-behandla-brottsoffer-sa): <https://www.svt.se/kultur/hard-kritik-mot-rattegangspodden-fran-anhoriga-hur-kan-man-behandla-brottsoffer-sa>

- Tidningsutgivarna. (den 17 12 2019). *Vem ansvarar för podden?* Hämtat från www.tu.se:
<https://tu.se/juridiskradgivning/tryckfrihet/vem-ansvarar-for-podden/>
- Vásquez, M. d., & Castro, C. U. (2021). Analyzing narrative and radio language of the Serial Podcast. *Iberian Conference on Information Systems and Technologies (CISTI)*, ss. 1-6.
- Vetenskapsrådet. (den 12 12 2023). *Etik i forskningen och god forskningssed*. Hämtat från www.VR.se: <https://www.vr.se/uppdrag/etik/etik-i-forskningen.html>
- Wiltenburg, J. (2004). True Crime: The Origins of Modern Sensationalism. *The American Historical Review*, ss. 1377–1404.
- Wright, H. (2020). *Ethics and True Crime: Setting a Standard for the Genre*. Portland: Portland State University.

Bilaga 1 – länkar till poddavsnitt

Aftonbladet Krim avsnitt 1:

<https://aftonbladet.se/podcasts/ab/episode/354473>

Aftonbladet Krim avsnitt 2:

<https://aftonbladet.se/podcasts/ab/episode/356788>

Rättegångspodden avsnitt 1:

<https://open.spotify.com/episode/5iIEOdqVWeFI0DAItPv8qO?si=6a752d06cd9b4d86>

Rättegångspodden avsnitt 2:

<https://open.spotify.com/episode/60sZdNWtmwtZVgkkDE3kkh?si=d1b45e0983a2481b>

Rättegångspodden avsnitt 3:

<https://open.spotify.com/episode/0D4eC9RMvZsgKGwDr39ZzA?si=edfd093672e246ec>